O’ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLLIGI

ORIENTAL UNIVERSITETI

PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK YO’NALISHLARDA YOSH TADQIQOTCHILARNING O’RNI

Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi

(2026-yil 10-fevral)

Toshkent – 2026

PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK IZLANISHLAR YO‘LIDA YOSH TADQIQOTCHILARNING ILM-FAN VA SIFATLI TA’LIM RIVOJIDAGI O‘RNI

Bayjonov Furqat Baxramovich
Uzluksiz ta'lim pedagogikasi kafedrasi dotsenti
Ravshanova Gulchexraoy
Orental Unversiteti magistratura 1-bosqich talabasi

Annotatsiya. Maqolada zamonaviy ta’lim tizimida pedagogik va psixologik izlanishlarning ahamiyati, ushbu jarayonda yosh tadqiqotchilarning o‘rni va ularning ilm-fan hamda ta’lim sifatiga ta’siri atroflicha yoritilgan. Yosh tadqiqotchilarning ilmiy salohiyatini rivojlantirish, ularni ilmiy izlanishlarga jalb etish, ilm-fan va ta’lim integratsiyasini ta’minlash masalalari nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, maqolada ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlar, ilmiy tadqiqotlarning pedagogik amaliyotga tatbiqi va yosh olimlarni qo‘llab-quvvatlash mexanizmlariga alohida e’tibor qaratilgan.

Kalit so‘zlar: pedagogik izlanishlar, psixologik tadqiqotlar, yosh tadqiqotchilar, ilm-fan, ta’lim sifati, innovatsion ta’lim.

Kirish. Bugungi kunda dunyo miqyosida ta’lim tizimi tubdan o‘zgarib, undan jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojiga moslashish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash va innovatsion fikrlovchi shaxslarni shakllantirish talab etilmoqda. Bu jarayonda ta’lim sifati ilmiy asoslangan yondashuvlar, pedagogik va psixologik tadqiqotlar natijalariga tayanmasdan turib ta’minlanishi mumkin emas. Ayniqsa, pedagogik-psixologik izlanishlar ta’lim jarayonining ichki mexanizmlarini anglash, o‘quvchi shaxsining rivojlanish qonuniyatlarini aniqlash va samarali ta’lim muhitini yaratishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy ta’lim jarayonida yosh tadqiqotchilar ilm-fanning harakatlantiruvchi kuchi sifatida namoyon bo‘lib, ular ta’lim tizimiga yangi g‘oyalar, innovatsion metodlar va ilg‘or tajribalarni olib kiradi. Shu sababli yosh olimlarning ilmiy faoliyatini qo‘llab-quvvatlash, ularning ilmiy izlanishlarini rag‘batlantirish va ta’lim jarayoniga faol jalb etish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Pedagogik va psixologik izlanishlarning ta’lim tizimidagi ahamiyati. Pedagogik va psixologik izlanishlar ta’lim jarayonining samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy faoliyatning muhim yo‘nalishlaridan biridir. Pedagogik izlanishlar o‘qitish metodlari, ta’lim shakllari, o‘quv dasturlarining mazmuni va pedagogik texnologiyalarni ilmiy asosda o‘rganishga xizmat qilsa, psixologik tadqiqotlar

o‘quvchilarning bilish jarayonlari, motivatsiyasi, emotsional holati va individual xususiyatlarini tahlil qiladi.

Mazkur izlanishlar orqali ta’lim jarayonida yuzaga keladigan muammolar aniqlanadi, ularning kelib chiqish sabablari o‘rganiladi va ilmiy asoslangan yechimlar ishlab chiqiladi. Ta’lim jarayonida shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvni amalga oshirishda psixologik tadqiqotlarning ahamiyati beqiyosdir. Chunki har bir o‘quvchining individual imkoniyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olgan holda tashkil etilgan ta’limgina yuqori natijalarga erishishni ta’minlaydi.

Yosh tadqiqotchilarning ilmiy izlanishlardagi o‘rni va imkoniyatlari. Yosh tadqiqotchilar ilmiy izlanishlar jarayonida yangicha fikrlash, kreativ yondashuv va zamonaviy texnologiyalardan foydalanish qobiliyati bilan ajralib turadi. Ular mavjud ilmiy qarashlarni tanqidiy tahlil qilish, yangi ilmiy muammolarni ilgari surish va ularni hal etishda faol ishtirok etadi. Yosh olimlarning ilmiy izlanishlari ko‘pincha ta’lim amaliyoti bilan bevosita bog‘liq bo‘lib, ta’lim jarayonini takomillashtirishga qaratilgan aniq taklif va tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Bugungi kunda yosh tadqiqotchilar uchun ilmiy konferensiyalar, seminarlar, ilmiy-amaliy anjumanlar va nashrlar muhim maydon bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu ilmiy platformalar orqali yosh olimlar o‘z ilmiy ishlari natijalarini taqdim etish, tajriba almashish va ilmiy hamkorlikni yo‘lga qo‘yish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Bu esa ularning ilmiy salohiyatini oshirish va professional rivojlanishiga xizmat qiladi.

Ilm-fan va sifatli ta’lim o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik. Ilm-fan va ta’lim tizimi o‘zaro chambarchas bog‘liq bo‘lib, ularning uyg‘unligi jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. Ilmiy tadqiqotlar ta’lim mazmunini boyitadi, uni zamonaviy talablar asosida yangilaydi va takomillashtiradi. O‘z navbatida, sifatli ta’lim ilm-fan rivoji uchun zarur bo‘lgan bilimli, malakali va ijodkor kadrlarni tayyorlaydi.

Yosh tadqiqotchilar ushbu integratsiya jarayonida muhim rol o‘ynaydi. Ular ilmiy tadqiqot natijalarini ta’lim jarayoniga tatbiq etish orqali o‘qitish samaradorligini oshiradi, ta’lim sifatini yaxshilashga xizmat qiluvchi yangi metod va yondashuvlarni ishlab chiqadi. Shu jihatdan, yosh olimlarning ilmiy faoliyatini rivojlantirish ta’lim tizimini modernizatsiya qilishning muhim sharti hisoblanadi.

Yosh tadqiqotchilar faoliyatida mavjud muammolar va ularni hal etish yo‘llari. Shu bilan birga, yosh tadqiqotchilar ilmiy izlanishlar jarayonida bir qator qiyinchiliklarga duch keladi. Jumladan, ilmiy tajribaning yetishmasligi, tadqiqot metodologiyasini to‘liq egallamaganlik, ilmiy rahbarlikning yetarli darajada yo‘lga qo‘yilmaganligi va ilmiy nashrlarda maqola chop etish bilan bog‘liq muammolar shular

jumlasidandir. Ushbu muammolar yosh olimlarning ilmiy faolligini pasaytirishi mumkin.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun ta’lim muassasalarida yosh tadqiqotchilarni qo‘llab-quvvatlash tizimini kuchaytirish, ilmiy rahbarlik va mentorlik institutini rivojlantirish, ilmiy grantlar va loyihalarda ishtirok etish imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Bundan tashqari, ilmiy izlanishlar bo‘yicha maxsus treninglar va seminarlar tashkil etish yosh olimlarning ilmiy kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, pedagogik-psixologik izlanishlar ta’lim tizimini rivojlantirish va ta’lim sifatini oshirishda muhim o‘rin tutadi. Ushbu jarayonda yosh tadqiqotchilar ilm-fan va ta’lim integratsiyasining asosiy subyekti sifatida namoyon bo‘ladi. Ularning ilmiy izlanishlarini qo‘llab-quvvatlash, zarur shart-sharoitlar yaratish va ilmiy faoliyatini rag‘batlantirish orqali sifatli ta’lim va barqaror ilmiy taraqqiyotga erishish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Abdullaeva S. Pedagogik tadqiqot metodologiyasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
2. Ananyev B.G. Chelovek kak predmet poznaniya. – Sankt-Peterburg: Piter, 2010.
3. Bloom B.S. Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. – New York: Longman, 1956.
4. Bruner J. The Process of Education. – Cambridge: Harvard University Press, 1960.
5. Davletshin M.G. Umumiy psixologiya. – Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
6. Dewey J. Experience and Education. – New York: Macmillan, 1938.
7. Johnson D.W., Johnson R.T. Educational Psychology: Theory and Practice. – London: Pearson Education, 2018.
8. Knowles M.S. The Adult Learner: A Neglected Species. – Houston: Gulf Publishing, 1984.
9. Leontyev A.N. Faoliyat. Ong. Shaxs. – Moskva: Politizdat, 1977.
10. Maslow A. Motivation and Personality. – New York: Harper & Row, 1954.
11. Piaget J. The Psychology of Intelligence. – London: Routledge, 1950.
12. UNESCO. Education 2030: Incheon Declaration and Framework for Action. – Paris, 2016.

	Hakimova Madina Abror qizi		
32.	**Toshov Muxiddin, O`rinova Hadiya**	Jadidchilik harakatida Abdulla Avloniylarning ma’rifatparvarlik faoliyati.....	**135**
33.	**Abdujabbarova Feruza Abdunazarovna, Muxammadjonova Nozima Isroiljon qizi**	O‘quvchilarning milliy tafakkurini rivojlantirishda xalq o‘yinlarning ahamiyati.....	**144**
34.	**Bayjonov Furqat Baxramovich, Ravshanova Gulchexraoy**	Pedagogik-psixologik izlanishlar yo‘lida yosh tadqiqotchilarning ilm-fan va sifatli ta’lim rivojidagi o‘rni.....	**149**
35.	**Taylakova Diloza Norbekovna**	Shaxsga yo‘naltirilgan pedagogik ta’lim texnologiyalaridan foydalanish mexanizmlari (ona tili fanini o‘qitish misolida).....	**152**
36.	**Taylakova Dilnoza Norbekovna, Abduqodirova Gulbahor Idris qizi**	Innovatsion jarayonlarni boshqarishning zamonaviy yondashuvlari va tamoyillari.....	**158**
37.	**D.N.Taylakova, M.Kodirova**	Ta’lim va tarbiya jarayonida emotsional va kognitiv yondashuvlarning nazariy-metodologik asoslari.....	**163**
38.	**Alimbayeva Shaxlo Tursunovna, Nosirova Zamira Xosil qizi**	Zamonaviy ta’limda an’anaviy va innovatsion metodlarning uyg‘unligi.....	**169**
39.	**Ongarov Mansurbek Bayrambekovich, Risiyeva Zilola Ziyodulla qizi**	Maktab o‘quvchilariga nafas olish mavzusini o‘qitishda yangi pedagogik innavatsion texnologiyalardan foydalanish.....	**173**
40.	**Hojiyeva Zulfiya O`ktamovna, Murodova Dilshoda**	Hamkorlik pedagogikasi asosida bo‘lajak o‘qituvchilarni tayyorlash masalalari.....	**176**
41.	**Shomurodov Jamshid Olimboy o‘g‘li, Ibrohimova Zarnigor Ilxomovna**	Kreativ yondashuv asosida o‘quvchilarda ma’naviy dunyoqarashni kengaytirishning pedagogik-psixologik yo‘nalishlari.....	**182**
42.	**Shomurodov Jamshid Olimboy o‘g‘li, Xalimbetova Dildora Alimboyevna**	O‘quvchi-yoshlarda ijtimoiy tarbiyani rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari.....	**188**